

B 1692/hållbart

Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta
Liite Lausunnot

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee
jäsen ehdotusta
mikromuovin kieltämisestä kosmetiikassa

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne kieltävät mikromuovin käytön kosmetiikassa ja muissa henkilökohtaiseen hygieniaan tarkoitetuissa tuotteissa.

Taustaa

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, "että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille, että ne kieltävät mikromuovin käytön kosmetiikassa ja muissa henkilökohtaiseen hygieniaan tarkoitetuissa tuotteissa."

Ehdotus on jatkoa Kestävä Pohjola -valiokunnassa käytyyn keskusteluun muovijätteeseen liittyvistä haasteista. Pohjoismaiden neuvoston keskiryhmä on esittänyt vastaavanlaisen ehdotuksen osana jäsen ehdotusta A 1700/hållbart.

Jäsen ehdotuksen taustana todetaan, että "Muovisaasteet jättävät haitallisen jälkensä maailman meriin ja eläinkuntaan. Merien saastumiselle on useita lähteitä, joista mikromuovi on yksi keskeisimmistä. Mikrokooppisia muovihiukkasia on monissa tuotteissa ja ne päätyvät vesistöihimme." Lisäksi mainitaan, että "Mikromuovissa voi nykyään kulkeutua myrkyllisiä kemikaaleja ravintoketjun läpi. Kaikissa Pohjoismaissa jätevesistä ei puhdisteta mikromuovia. Mikäli mikromuovista puhdistamatonta jätevettä käytetään maataloudessa lannoitukseen, hiukkaset voivat päätyä myös elintarvikkeisiin. Siksi lähtökohtamme onkin, että meriympäristöä muovilla saastuttavia lähteitä kannattaa rajoittaa mahdollisimman pitkälti jo valmistusvaiheessa."

Ehdotuksessa huomautetaan, että kosmetiikka on vain yksi monista mikromuovisaasteen lähteistä ja että muita tärkeitä lähteitä ovat autonrenkaat ja maalit sekä laivojen ja huviveneiden kunnossapito. Ehdotuksessa todetaan, että lyhyellä aikavälillä voi olla vaikeaa vähen-

tää päästöjä näistä lähteistä. Kosmetiikan suhteen tilanne on kuitenkin erilainen. Ehdotuksessa kerrotaan muun muassa, että ”tanskalainen kauppaketju Matas on asteittain jättänyt mikromuovin täysin pois omasta tuotesarjastaan. Esimerkiksi ketjun kuorintavoiteissa mikromuovi on korvattu aprikoosinsiemenillä.”

Ehdotuksen perusteista käy ilmi, että useat poliittiset toimijat ja eri tasoilla toimivat sidosryhmät ovat jo kiinnittäneet huomiota asiaan ja että YK:n ilmastojärjestö UNEP antoi vuonna 2015 suosituksia, joiden mukaan hallitusten tulee edistää mikromuovin käytön asteittaista vähentämistä kosmetiikassa ja henkilökohtaisen hygienian tuotteissa. USA:ssa mikromuovi on päätetty kieltää, ja Pohjoismaiden ympäristöministerit ovat päättäneet kiinnittää ongelmaan huomiota sekä EU-tasolla että YK:n alaisuudessa. Sosiaalidemokraattinen ryhmä katsoo tämän perusteella, että Pohjoismaat voivat hyvin lähteä etujoukoissa edistämään kieltä. Voidaan todeta, että mikromuoviin ja yleensä muovijätteeseen liittyviä ongelmia on jo pidemmän aikaa tutkittu ja niistä on puhuttu, mutta konkreettisiin toimiin ei kuitenkaan ole ryhdytty. Vaikka ehdotus ei olennaisesti vähennäkään mikromuovin määrää merissä, ”kielloilla on suuri signaaliarvo kansainväliselle elinkeinoelämälle ja muun maailman lainsäätäjille, koska mikromuovin negatiiviset vaikutukset saadaan esiin ja vauhditetaan poliittista toimintaa ja sääntelyä ihmisten ja ympäristön hyväksi. Tämä olisi konkreettinen paikka aloittaa työ mikromuovin ympäristökuormituksen vähentämiseksi.”

Lausunnot

Jäsen ehdotus lähetettiin lausuntokierrokselle, josta saatiin seuraavat vastaukset:

Vask-, Kosmetik- og Husholdningsindustri, VKH (tanskalainen pesuaine-, kosmetiikka- ja kotitalousteollisuuden toimialajärjestö) katsoo, että sen jäsenet ovat vahvan ympäristöprofiilin ansiosta olleet ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinajohtajia ja näin onnistuneet täysin välttämään mikromuovin käytön tuotteissaan. VKH tukee ehdotusta, että Pohjoismaat olisivat asiassa edelläkävijöitä.

Plastindustrien i Danmark -järjestö suhtautuu myönteisesti siihen, että poliittinen kiinnostus meressä olevan muovin poistamiseksi on kasvamassa, ja toteaa, että muovijätteen keräämistä ja kierrätystä tulee edistää. Järjestön mielestä mikromuovi ei kuulu kosmetiikkatuotteisiin, sillä sille on olemassa hyviä vaihtoehtoja. Pohjoismaisella kielloilla ei kuitenkaan ole käytännössä juurikaan merkitystä, sillä kyseessä on globaali ongelma, ja siksi taisteluun tulee ryhtyä kansainvälisellä foorumilla, kuten EU-lainsäädännön kautta. *Plastindustrien* korostaa, ettei saatavilla ole riittävästi tietoa mikromuovin vaikutuksista eläimiin ja ihmisiin eikä uuden teknologian kehittämisestä, jonka avulla mikromuovia voidaan tehokkaasti puhdistaa jätevedestä. *Plastindustrien i Danmark* osallistuu aktiivisesti tällaisen osaamisen kehittämiseksi tehtävään työhön.

Tanskan luonnonsuojeluyhdistys tukee täysin mikromuovin käytön kieltämistä kosmetiikassa. Yhdistys toivoo huomiota kiinnitettävän myös esimerkiksi autonrenkaista ja maaleista peräisin olevaan mikromuoviin sekä yleisesti toissijaiseen mikromuoviin, jota syntyy muovituotteiden käytöstä sekä mikromuovikuituja sisältävien kankaiden pesusta. Lisäksi se toivoo tutkimusta siitä, millaisia vaikutuksia mikromuovia sisältävän lietteen käytöstä on peltojen laannoitteena.

Ålands Natur og Miljö -yhdistys tukee ehdotusta ja sen perusteita. Se huomauttaa, että Ahvenanmaan maakunnan hallitus on päättänyt, että julkisiin hankintoihin tulee sisältyä vaatimus, ettei kosmetiikkatuotteissa ole käytetty mikromuovia.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus suhtautuu ehdotukseen myönteisesti mutta huomauttaa, että kieltö pohjoismaisella tasolla tarkoittaisi käytännössä omia kansallisia kielloja kussakin Pohjoismaassa, mikä voi lisätä byrokratiaa. Siksi olisi hyvä, että sääntely tapahtuisi EU-tasolla.

DTU-Environment (erityistutkija Nanna Bloch Hartmann) huomauttaa, ettei ole olemassa selvää näyttöä siitä, että mikromuovi kuljettaisi myrkyllisiä kemikaaleja, vrt. huoli siitä, missä määrin maatalouden lannoitteena käytettävässä puhdistuslaitosten jätelietteessä oleva mikromuovi päätyy elintarvikkeisiin. DTU-Agua-instituutti (Kristina Enders) tukee ehdotusta mutta korostaa sitä, että se tulee toteuttaa osana koordinoitua kampanjaa, johon osallistetaan sekä suuri yleisö että sidosryhmät ja joka toimii innoittajana EU:lle.

Tanskan ympäristö- ja elintarvikeministeriön (*Miljø- og Fødevareministerium*) kommentaista käy ilmi, että Tanskan ympäristöministeri Esben Lunde Larsen lähetti viime vuonna EU:n ympäristökomissaarille kirjeen, jossa kehoitetaan kieltämään mikromuovi kosmetiikkatuotteissa. Lisäksi huomautetaan, että EU-terminologiassa "kosmeettisella valmisteella" tarkoitetaan sekä kosmetiikkaa että henkilökohtaisen hygienian tuotteita.

Färsaarten vastauksessa ilmoitetaan, että Färsaarten ympäristövirasto *Umhvørvisstovan* "tukee ehdotusta mikromuovien kieltämiseksi kosmetiikassa".

Ruotsin kemikaaliviranomainen (*KEMI*) suhtautuu myönteisesti siihen, että Pohjoismaat toimisivat edelläkävijöinä ja kieltäisivät mikromuovien kosmetiikassa silloin, kun sille on olemassa turvallinen vaihtoehto. *KEMI* on jättänyt Ruotsin hallitukselle ehdotuksen mikrorakeita sisältävän kosmetiikan kieltämiseksi.

Tanskalaiset *Det Økologiske Råd i Danmark*- ja *Plastic Change* -järjestöt korostavat yhdessä, että lopullinen kieltö tulee tehdä EU-tasolla. Ne suosittavat, että Pohjoismaat liittoutuisivat asian edistämiseksi. Järjestöt antoivat vastauksessaan käytännön neuvoja siitä, miten tällaista kieltöä tehostetaan.

Islannin työnantajajärjestö *Samtök atvinnulífsins* tukee ehdotuksen tavoitetta mutta huomauttaa, että tulosten saavuttaminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä. Myös selvitystä seurauksista toivotaan.

Islannin teollisuuden toimialajärjestö SI ei vastusta ehdotusta kosmetiikan mikromuovikiellosta Pohjoismaissa.

Islannin ympäristövirasto (*Umhverfisstofnun*) puoltaa mikromuovin kieltämistä kosmetiikassa viivyttämättä ja viittaa siihen, että tällainen kieltäminen on otettu käyttöön USA:ssa ja on suunnitteilla ottaa käyttöön Ranskassa tammikuusta 2018 alkaen.

Valiokunnan näkemykset

Kestävä Pohjola -valiokunta panee merkille, että muoviteollisuuden lausunnoista käy ilmi, ettei mikromuovi kuulu kosmetiikkatuotteisiin, sillä sille on olemassa hyviä vaihtoehtoja.

Valiokunta toteaa, että EU-terminologiassa "kosmeettisella valmisteella" tarkoitetaan sekä kosmetiikkaa että henkilökohtaisen hygienian tuotteita. Valiokunta katsoo kuitenkin, että selvyuden vuoksi ehdotuksessa on syytä puhua myös "henkilökohtaisen hygienian tuotteista". Valiokunta panee merkille myös, että useassa lausunnossa huomautetaan, että tarvitaan tarkempia rajoituksia ja määritelmiä, jotta kieltä voidaan käytännössä toteuttaa. Valiokunta odottaa Pohjoismaiden tekemän yhteistyötä suosituksen täytäntöönpanossa.

Valiokunta on tietoinen siitä, että kosmetiikassa oleva mikromuovi on vain yksi monista mikromuovisaasteen lähteistä ja että muita tärkeitä lähteitä ovat autonrenkaat ja maalit sekä laivojen ja huviveneiden kunnossapito. Työtä tämän asian parissa tulee siksi jatkaa, ja valiokunta on siihen valmis.

Valiokunta ymmärtää myös, että kuten useissa vastauksissa mainitaan, kyseessä on globaali ongelma, ja siksi työtä sen eteen on tehtävä sekä EU:ssa että kansainvälisellä areenalla. Valiokunta on sitä mieltä, että vaikka Pohjoismaiden tuottamat päästöt ovat suuressa mittakaavassa vähäiset, yhteispohjoismainen kieltäminen voi toimia esimerkkinä ja lisätä poliittista näkyvyyttä.

Tämän vuoksi valiokunta tukee ehdotusta ja suosittaa, että Pohjoismaiden neuvosto hyväksyy sen.

Oslossa 25. tammikuuta 2017

Christian Poll (ALT)

Hanna Kosonen (kesk.), puheenjohtaja

Ineqi Kielsen (S)

Irene Johansen (A)

Jan-Erik Messmann (DF)

Jan Lindholm (MP)

Karin Gaardsted (S), varapuheenjohtaja

Mikko Kärnä (kesk.)

Vapaa Pohjola (NF)

Staffan Danielsson (C)

Thomas Finnborg (M)